

Byrådssak 1310/04
Dato: 14.10.04

TILTAK I FORBINDELSE MED FORURENSEDE BUNNSEDIMENTER I OSLO HAVNEBASSENG

Sammendrag:

Forurenset sjøbunn er et alvorlig lokalt miljøproblem, og er sannsynligvis en av de store miljøutfordringene som gjenstår i Oslo. Stortingsmelding nr 12 (2001-2002) "Rent og rikt hav" lanserer fylkesvise tiltaksplaner som et viktig verktøy i oppryddingsarbeidet for å hindre spredning av miljøgifter fra forurensende sedimenter til nye områder.

Fylkesmannen har fått i oppdrag fra SFT å sørge for at det utarbeides en slik plan for de prioriterte områdene i Indre Oslofjord. Oppdraget er gitt videre til Oslo kommune, sammen med en bevilgning på kr 300 000,- fra SFT for utarbeiding av en slik tiltaksplan.

Sjøbunnen i deler av Indre Oslofjord er forurenset med tungmetaller og organiske miljøgifter. Inne i Oslo havn kommer forurensningen i hovedsak fra nedlagt industri og gamle kommunale fyllinger som hadde direkte avrenning til Akerselva og Alna. Skipsverft og annen industri langs havna har også bidratt, samt diffuse utslipp fra veianlegg og snødumping. Når større fartøy anløper havna, virvles de forurensende sedimentene opp i vannet. Dermed blir gammel forurensning spredt på nytt. På denne måten går den gamle forurensningen inn i næringskjeden i havnebassenget.

Det foreslås at Oslo havn KF gis i oppdrag å sette sammen en gruppe med de berørte parter for å utarbeide en helhetlig tiltaksplan for opprydding, med følgende mandat:

1. Beskrivelse av miljømål
2. Kilder og forurensning, samt tiltak
3. Finansiering av tiltakene

Det vil være ønskelig at det vises forskjellige scenarier for miljømål med tilhørende tiltak og kostnad.

Saksfremstilling:

Forurenset sjøbunn er et alvorlig lokalt miljøproblem, og er sannsynligvis en av de store miljøutfordringene som gjenstår i Oslo. Stortingsmelding nr 12 (2001-2002) "Rent og rikt hav" lanserer fylkesvise tiltaksplaner som et viktig verktøy i oppryddingsarbeidet for å hindre spredning av miljøgifter fra forurensende sedimenter til nye områder.

Fylkesmannen har fått i oppdrag fra SFT å sørge for at det utarbeides en slik plan for de prioriterte områdene i Indre Oslofjord. Oppdraget er gitt videre til Oslo kommune, sammen med en bevilgning på kr 300 000,- fra SFT for utarbeiding av en slik tiltaksplan.

Sammenstillingen av sedimentdata i første del av prosjektet har påvist høye konsentrasjoner av PAH og PCB i sedimentene på en rekke steder i området fra og med Malmøya - Ulvøya - Ormøya til Frognerkilen.

Sjøbunnen i deler av Indre Oslofjord er forurensset med tungmetaller og organiske miljøgifter. Inne i Oslo havn kommer forurensningen i hovedsak fra nedlagt industri og gamle kommunale fyllinger som hadde direkte avrenning til Akerselva og Alna. Skipsverft og annen industri langs havna har også bidratt, samt diffuse utslipp fra veianlegg og snødumping. Når større fartøy anløper havna kan de forurensende sedimentene virvles opp i vannet. Dermed blir gammel forurensning spredt på nytt. På denne måten går den gamle forurensningen inn i næringskjeden i havnebassenget. Skipstrafikken på en del av de utsatte områdene er imidlertid nå avtakende og vil bli mindre.

Det er påvist til dels høye nivåer av miljøgiftene PAH og PCB i blåskjell i indre deler av fjorden. I torskelever er det påvist et svært høyt PCB innhold som har medført kostholdsrestriksjoner.

Mye tyder på at det og er til dels sterk forurensning i småbåthavnene i Bekkelagsbassenget og i Frognerkilen. Det er ønskelig at slike områder også ryddes for å sikre livet i sjøen og rene friluftsområder.

Ulike utbyggingstiltak i Oslo havnebasseng som f. eks Opera, byutvikling i Bjørvika - Bispevika med E- 18 i senketunnel mv. fører til behov for å røre ved de forurensede bunnsedimentene. Det gjeldende prinsipp i forbindelse med utbyggingene er at de som er ansvarlige for inngripende tiltak i Oslo havn, som rører ved forurensede sedimenter, selv må rydde opp innenfor vedkommende tiltaksområde. Det er nå ønskelig å få vurdert mulighetene for et mer helhetlig grep, slik at opprydding kan gjøres effektivt.

Fylkesmannen inviterte Oslo kommune til møte den 24.08.2004 om opprydding av forurensede sjøsedimenter i Bekkelagsbassenget - indre havn. Det ble orientert om Fylkesmannens beslutning, fattet i samråd med SFT, om å utarbeide en helhetlig tiltaksplan for området Bekkelagsbassenget - indre havn, på bakgrunn av spredningsfaren og de stedvise høye konsentrasjonene av miljøgifter i området.

Fylkesmannen har mottatt kr 300 000,- fra SFT, som Fylkesmannen stiller til rådighet for å utarbeide en tiltaksplan for opprydding av forurensede bunnsedimenter i havnebassenget. Disse midlene vil sammen med oppdraget bli overført Oslo kommune v/ Oslo havn KF, som gis ansvaret for å legge frem forslag til tiltaksplan innen utløpet av året.

Hensynet til sedimentoppryddingen vil være av betydning for gjennomføringen av den planlagte byutviklingen i området. En mer helhetlig opprydding vil sikre rekreasjonsområdene for innbyggerne i Fjordbyen, og livet i havet.

Status

Det foreligger en mengde data fra Oslo havneområde vedrørende bunnsedimenter, særlig de indre områdene Tjuvholmen, Bjørvika, Bispevika, Kongshavn og Sjursøya er godt undersøkt, Frognerkilen er lite undersøkt. Sedimentene i havna består av finkornet mudder til mer grovkornede sedimenter og ren hard leire. De grunne områdene i havna er påvirket av båttrafikk som resuspenderer og flytter sedimentene fra en plass til en annen. Den høyeste tettheten av lokaliteter med forurensset grunn og deponier finnes i nedslagsfelt til Alna/Loelva og Akerselva. De mest forurensede områdene representerer derfor en risiko for spredning av partikler til øvrige deler av fjorden.

I henhold til informasjon om tilstand og kilder innsamlet kan Bekkelagsbassenget med indre havn klassifiseres som følger:

- Grunnområdene fra Sjursøya til og med Filipstad kan karakteriseres som et høyrisikoområde, begrunnet i høye konsentrasjoner av PCB, PAH og Hg.
- Malmøya, Ulvøya og Ormøya (småbåthavner) sterk PCB forurensning på grunt vann.
- Områdene langs Alna/Loelva og Akerselva har mange områder med deponier og forurenset grunn, det er lite data på tilførsler av de nevnte miljøgiftene fra disse elvene.
- Forurensningssituasjonene i Frognerkilen (småbåthavn) er mangelfullt kartlagt, og det er behov for ytterligere undersøkelser.

Elvene og industrien i Oslo er største bidragsyteren av kadmium Cd, kvikksølv Hg, og bly Pb til området, mens Bekkelaget renseanlegg synes å stå for det største bidraget av PCB. Urbane tette flater har det relativt største bidraget av PAH. Ingen områder innenfor bassenget kan "friskemeldes" ut i fra dagens kunnskap om kilder og sedimentenes miljøtilstand.

Tidsperspektiv - fremdrift

Videre fremdrift for å komme frem til et forslag for en helhetlig tiltaksplan er å sammenstille og analysere det materialet som foreligger, med eventuelle supplement.

Den bredeste kunnskapen om dette i kommunen besitter Oslo havn KF. Det foreslås derfor at Oslo havn KF gis i oppdrag å sette sammen en gruppe med de berørte etater/ virksomheter i kommunen, samt representanter fra Miljøvernavdelingen hos fylkesmannen med følgende mandat:

1. Beskrivelse av miljømål
2. Beskrivelse av kilder og forurensning
3. Forslag til tiltak for helhetlig opprydding
4. Finansiering av tiltakene

Det vil være ønskelig at det vises forskjellige scenarier for miljømål med tilhørende tiltak og kostnad.

Fylkesmannen har lagt vekt på at det haster med å få utarbeidet en tiltaksplan. Oslofjorden er ett av i alt 29 områder i Norge med krav til fylkesplan for opprydding, hvorav 15 har fått krav om å lage helhetlige tiltaksplaner. Fylkesmannen vil, som nevnt, delta i arbeidet med utforming av forslag til tiltaksplan.

Forslag til tiltaksplan bør være ferdig utarbeidet i løpet av høsten 2004, for oversending til politisk behandling. I løpet av 2005 bør behandlingen av tiltaksplanen og eventuelle nødvendige søknader ferdig behandles med sikte på at opprydding kan starte i 2006.

Vedtakskompetanse

I henhold til kommunelovens § 62, 2. ledd, kan foretakene i parlamentarisk styrte kommuner legges i styringslinjen under byrådet, men ikke lenger ned i linjen. Denne delegasjonen er gitt av bystyret når det gjelder Oslo Havn KF, ved bystyrets vedtak av 26.05.2004.

Byråden for miljø og samferdsel innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

1. Oslo havn KF gis i oppdrag å sette sammen en arbeidsgruppe bestående av berørte etater/ virksomheter i kommunen, samt representanter fra Miljøvernavdelingen hos fylkesmannen.

2. Gruppen gis i mandat å utarbeide forslag til tiltaksplan for opprydding av forurensede bunnsedimenter i havnebassenget bestående av følgende elementer :

- Beskrivelse av miljømål
- Beskrivelse av kilder og forurensning
- Forslag til tiltak for helhetlig opprydding
- Finansiering av tiltakene

Det bes om at forskjellige scenarier for miljømål med tilhørende tiltak og kostnad synliggjøres.

3. Midlene som fylkesmannen har fått bevilget fra SFT, kr 300 000,- for utarbeiding av en tiltaksplan for området, som Oslo kommune har fått tilsagn om, overføres direkte til Oslo havn KF.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, den 7. oktober 2004

Peter N. Myhre

Trykte vedlegg: Brev fra fylkesmannen av 02.07.2004

Utrykte vedlegg: Ingen

OSLO BYRÅD

Protokoll fra byrådets møte

torsdag 14. oktober 2004

Del II

Saker endelig avgjort av byrådet

1310/04

Tiltak i forbindelse med forurensede bunnsedimenter i Oslo havnebasseng

Byrådet fattet slikt vedtak:

1. Oslo havn KF gis i oppdrag å sette sammen en arbeidsgruppe bestående av berørte etater/ virksomheter i kommunen, samt representanter fra Miljøvernavdelingen hos fylkesmannen.

2. Gruppen gis i mandat å utarbeide forslag til tiltaksplan for opprydding av forurensede bunnsedimenter i havnebassenget bestående av følgende elementer :

- Beskrivelse av miljømål
- Beskrivelse av kilder og forurensning
- Forslag til tiltak for helhetlig opprydding
- Finansiering av tiltakene

Det bes om at forskjellige scenarier for miljømål med tilhørende tiltak og kostnad synliggjøres.

3. Midlene som fylkesmannen har fått bevilget fra SFT, kr 300 000,- for utarbeiding av en tiltaksplan for området, som Oslo kommune har fått tilsagn om, overføres direkte til Oslo havn KF.